

*Ю. М. Сафонов,
д. е. н., проф., Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри макроекономіки та державного управління
М. М. Патинська,
здобувач, Державний вищий навчальний заклад «Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
професор кафедри макроекономіки та державного управління*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ УСТАНОВИ СОЦІАЛЬНОГО СПРЯМУВАННЯ

*Y. Safonov,
Doctor of Economics, Professor,
Academy of Economic Sciences of Ukraine State university "Kyiv National Economic University
named Vadym Hetman
M. M. Patynska,
State university "Kyiv National Economic University named Vadym Hetman*

CONCEPTUAL ASPECTS OF FINANCIAL MANAGEMENT OF SOCIAL ORIENTATION

У статті розглянуто концептуальні аспекти управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування.

Визначено сутність системи управління фінансовими ресурсами, теоретично обґрунтовано основні концепти управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування.

Розкрито завдання, етапи управління фінансовими ресурсами, принципи побудови управління організації соціального спрямування. Окреслено зміст поняття «соціальна організація», висвітлено систему установ соціального обслуговування; принципи, форми бюджетного фінансування.

На основі аналізу використання фінансових ресурсів обґрунтовано основні проблеми фінансового забезпечення соціальної сфери та визначено альтернативні джерела фінансування.

The article describes the conceptual aspects of financial management of social orientation.

It defines the essence of financial resources management, theoretically, the concepts of financial management Ukrainian social orientation.

Highlight challenges, stages of financial management, principles of management organization of social life; the system of social service institutions; principles, forms of budget financing.

Based on the analysis of financial resources is justified problems of financial provision of the social sphere and identifies alternative sources of funding.

Ключові слова: *фінансові ресурси, фінансові ресурси підприємств, фінансові ресурси установи, фінансовий механізм, управління фінансовими ресурсами, фінансові засоби, соціальна організація, установа соціального спрямування.*

Keywords: *financial resources, financial resources of enterprises, financial resources management, financial mechanism, financial management, financial resources, social organization, financial management of social orientation.*

Постановка проблеми. У сучасних суспільно-економічних умовах перспективи розвитку соціальних установ залежать від реформування всієї системи, гостро стоїть питання вдосконалення механізмів фінансування.

Ефективне управління фінансовими ресурсами в установах соціального спрямування – шлях до надання якісних послуг населенню. За свідченням офіційних джерел, протягом останніх років соціальна сфера не мала умов для вдосконалення та належної уваги до кола питань, що потребують нагального вирішення. На думку економістів, однією з причин кризи в роботі установ соціального спрямування є неефективне управління фінансовими ресурсами установ вищезазначеного типу.

Аналіз останніх досліджень.

Теоретико-методологічні основи управління фінансовими ресурсами висвітлені у працях відомих вітчизняних і зарубіжних учених. Серед зарубіжних науковців теоретичні аспекти та прикладні питання в різний час досліджували Ю. Д. Батрін, П. І. Вахрін, Л. А. Дробозіна, І. М. Карасьова, В. В. Ковальов, М. Н. Крейніна, П. О. Левчаєв, М. Г. Міллер, Ф. Е. Модильяні, Г. М. Марковіц, П. Е. Самуельсон, Є. С. Стоянова, В. Ф. Шарп, А. Д. Шермет та ін. Фундаментальні положення розробленої ними стратегії управління фінансовими ресурсами є вагомими для визначення проблемного поля й широкого спектру питань ефективного управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування.

У наукових колах України питання управління фінансовими ресурсами займає чільне місце, зокрема у працях відомих учених Г. М. Азаренкової, М. Д. Білика, І. О. Бланка, О. Д. Василика, Ю. О. Вінця, В. М. Гейця, Г. Г. Кірейцева, М. Я. Коробова, В. І. Мішенка, С. В. Науменка, С. В. Науменкової, В. М. Опаріна, А. М. Поддєрьогіна, В. М. Родіонової, І. В. Сала, В. М. Суторміної, М. В. Туленкова та ін. Їх наукові розробки становлять ґрунтовну базу для висвітлення концептуальних засад управління фінансовими ресурсами соціальних установ.

Різні аспекти вищевказаної проблеми стали об'єктом наукових пошуків багатьох теоретиків-економістів та практиків. Дослідженню шляхів подальшого вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами присвячено наукові доробки В. М. Гейця, С. В. Науменка, А. М. Поддєрьогіна та ін. Проблема механізму формування фінансових ресурсів посідає значне місце у працях Г. М. Азаренкової, М. Д. Білика, І. О. Бланка, О. Д. Василика, В. М. Опаріна та ін. Питання організаційної взаємодії в соціальному управлінні, менеджменту соціальної роботи досліджували М. В. Туленков, М. П. Лукашевич. Слід виокремити роботи вчених І. В. Сала, Д. В. Полозенка, Н. О. Квітко, у яких розкрито форми і методи фінансового забезпечення установ соціальної сфери.

Огляд літературних джерел показав, що проблема управління фінансовими ресурсами знаходиться в центрі уваги багатьох українських і зарубіжних дослідників. Однак, незважаючи на значний науковий доробок, певне коло питань є актуальним і потребує подальшого наукового осмислення й теоретичного обґрунтування. Водночас у вітчизняній літературі недостатньо наукових досліджень, присвячених проблемам фінансового механізму соціальної сфери, особливо в умовах фінансової кризи, трансформації суспільно-економічних відносин в Україні на сучасному етапі.

Мета статті – виокремити та визначити основні концепти управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування.

Виклад основного матеріалу. Для якісного дослідження концептуальних аспектів управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування необхідно розкрити усталену систему понять, категорій, методів, форм, про які йтиметься в публікації.

Концепт об'єднує інформацію про всі ознаки та реалії, на відміну від поняття, яке включає сукупність основних історичних ознак [14, с. 185].

Поняття «фінансові ресурси» (англ. financial resources, від фр. ressources – кошти, запаси) – сукупність фондів коштів, що утворюються при розподілі й перерозподілі сукупного суспільного продукту і національного доходу й перебувають у розпорядженні держави, органів місцевого самоврядування, підприємств, організацій різних форм власності» [15, с. 436].

Ю. О. Вінц зазначає, що фінансові ресурси являють собою грошові доходи й нагромадження, які формуються в процесі їх господарської діяльності за рахунок власних, позикових і залучених джерел фінансування, а також використовуються для формування активів організації, грошових резервів, виконання фінансових зобов'язань, для здійснення інших заходів з метою забезпечення ефективності розвитку підприємства та підвищення рівня платоспроможності [4, с. 54]. П. О. Левчаєв під фінансовими ресурсами розуміє поточні та потенційно можливі засоби, які в разі необхідності можуть бути використані як знаки розподілення вартості, тобто готівкова, безготівкова форма грошей, цінних паперів та ін. [8].

Аналіз та систематизація результатів досліджень свідчать, що існують різні погляди щодо визначення складу фінансових ресурсів: це грошові кошти (доходи, нагромадження, фонди), які мають певне призначення. Цієї точки зору дотримуються І. О. Бланк, Л. Д. Буряк, О. Д. Василик та ін.; В. І.

Оспішев, А. М. Поддєрьогін та ін. розглядають фінансові ресурси як «суму коштів», «сукупність коштів» [12]; М. Я. Коробов, А. С. Філімоненков до фінансових ресурсів відносять грошові фонди, а також частину грошових коштів, що використовується в нефондових формах [10]. Поняття «грошові засоби», «грошові кошти» і «фінансові ресурси» часто ототожнюють, на що слушно зауважує О. Д. Василик, указуючи, що поняття «грошові засоби» значно ширше, ніж «фінансові ресурси»; П. О. Левчаєв рекомендує розрізняти фінансові ресурси і фінансові кошти, розглядаючи фінансові ресурси як більш ємне поняття, що включає поряд із фінансовими коштами потенційно можливі, які можуть бути отримані за потреби [8].

Спостерігаються неоднакові підходи до визначення джерел створення фінансових ресурсів: О. Д. Василик, П. М. Леоненко та ін. стверджують, що фінансові ресурси формуються суб'єктами господарювання, державою і населенням за рахунок різних видів грошових доходів, надходжень, відрахувань; М. Я. Коробов розглядає утворення фінансових ресурсів у процесі розподілу й перерозподілу національного багатства, сукупного продукту і національного доходу [5].

Отож зауважимо, що дефініція «фінансові ресурси» не має однозначного тлумачення. Поділяючи думки багатьох науковців, вважаємо найбільш ґрунтовним формулювання М. Я. Коробова: «Фінансові ресурси – централізовані й децентралізовані грошові фонди цільового призначення, які формуються в процесі розподілу й перерозподілу національного багатства, сукупного продукту і національного доходу й призначаються для використання відповідно із завданнями соціально-економічного розвитку суспільства та окремих підприємств» [5, с. 22]. У поданому трактуванні слушно вказується на економічну основу, механізм формування фінансових ресурсів, цільове призначення.

Проаналізувавши різні точки зору щодо визначення поняття «фінансові ресурси», окреслимо його диференційні ознаки:

- 1) економічна категорія, що становить матеріальну основу фінансів;
- 2) грошова форма коштів;
- 3) перебувають у фондовій і нефондовій формах;
- 4) виражають відношення власності;
- 5) мають певне місце та джерело створення (механізм формування);
- 6) мають цільове призначення;
- 7) виражають фінансовий результат процесу відтворення;
- 8) є показником соціально-економічного розвитку;
- 9) їх формування й використання регламентується законодавчо- нормативними актами.

Спираючись на теоретичне підґрунтя, закладене в працях науковців [О. Д. Василик, М. Я. Коробов, А. М. Поддєрьогін та ін.], вважаємо за доцільне сформулювати власне визначення: фінансові ресурси – частина коштів фондового і нефондового характеру, що утворюються в результаті розподілу й перерозподілу національного багатства, суспільного продукту, зовнішньоекономічної діяльності; знаходяться у власності чи розпорядженні державної влади, органів місцевого самоврядування та суб'єктів господарювання й використовуються для забезпечення їх фінансових функцій, процесів суспільного виробництва, для надання різного роду послуг і задоволення соціальних потреб.

Сучасна економічна наука розмежує фінансові ресурси на державні та фінансові ресурси суб'єктів господарювання.

«Фінансовий словник» визначає фінанси підприємств як «економічні відносини, пов'язані з рухом грошових коштів, формуванням, розподілом і використанням доходів та грошових фондів суб'єктів підприємництва у процесі відтворення, здійснення господарської діяльності» [7].

П. І. Вахрін, В. М. Родіонова трактують фінансові ресурси підприємства як грошові доходи і надходження, що призначені для виконання фінансових зобов'язань підприємства, фінансування поточних витрат і витрат, пов'язаних із розширенням виробництва, а також для економічного стимулювання працівників підприємства [3; 12]. М. Я. Коробов характеризує фінансові ресурси підприємства як грошові фонди цільового призначення, які утворюються в процесі розподілу та перерозподілу валового внутрішнього продукту і концентруються у відповідних фондах для забезпечення розширеного відтворення і задоволення інших суспільних потреб [10]; В. М. Опарін стверджує, що фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства, на базі яких формуються продуктивні доходи; А. С. Філімоненков розглядає їх як власний, позиковий і залучений грошовий капітал, вкладений у підприємство для одержання доходів і прибутку [10]; О. П. Орлюк, А. С. Філімоненков указують на нефондові форми їх використання [15; 10]; А. М. Поддєрьогін підкреслює, що кругообіг фінансових ресурсів безпосередньо визначається фінансовими відносинами [12].

Ураховуючи вищезазначені підходи, сформулюємо власне визначення: фінансові ресурси підприємств – це частина коштів із власних, залучених та позикових джерел у фондовій і нефондовій формах, що перебувають у розпорядженні підприємства і призначені для забезпечення безперервності розширеного відтворення, виконання фінансових зобов'язань, економічного стимулювання працівників підприємства, задоволення соціальних потреб.

Оскільки об'єктом дослідження є управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування, виокремимо поняття «фінансові ресурси установи». «Фінансові ресурси бюджетних установ – це грошові кошти, виділені з бюджетів різних рівнів, а також мобілізовані з різних джерел на здійснення і розширення своєї діяльності» [2]. Основними джерелами фінансування соціальних установ є державний та

місцевий бюджет; додатковими джерелами можуть бути власні доходи, що накопичуються шляхом підприємницької діяльності закладу, надання платних послуг, а також взаємодією з юридичними та фізичними особами, здатними здійснювати благодійну (спонсорську) діяльність на користь установи.

Розглянемо поняття «управління фінансовими ресурсами». У широкому розумінні управління фінансовими ресурсами можна визначити не лише як процеси розподілу та використання фінансових ресурсів, але й діяльність, пов'язану із впливом на формування фінансових ресурсів, управління грошовими потоками підприємства [11, с. 188]. Одним із завдань управління фінансовими ресурсами є визначення обсягів, джерел та форм залучення фінансових ресурсів для функціонування організації.

Наукові джерела трактують структуру управління фінансовими ресурсами як єдність двох підсистем – керованої (об'єкти управління) та керуючої (суб'єкти управління). Суб'єктами управління є фінансова дирекція та її підрозділи, фінансові менеджери організації, які здійснюють цілеспрямований вплив на функціонування об'єкта. Об'єкти управління становлять фінансові ресурси та джерела їх формування, фінансові відносини, грошовий обіг, кругообіг вартості.

Під час формування організаційної структури системи управління фінансами потрібно дотримуватися загальних принципів побудови управління організації, зокрема: відповідності стратегії організації організаційній структурі; відповідності зовнішньому середовищу суб'єкта; відсутності суперечностей між елементами організаційної структури [11, с. 190].

Управління фінансовими ресурсами здійснюється за такими етапами:

- визначення проблеми;
- визначення альтернативних рішень;
- прийняття управлінського рішення;
- реалізація прийнятого рішення;
- оцінка результатів реалізації рішень [11, с. 190].

З'ясуємо значення терміна «соціальна організація»:

– цільова група, об'єднання людей інституційного характеру, які прагнуть до реалізації певних цілей організованим чином (підприємство, орган влади, союз);

– це засоби керування, управління людьми, це способи координації функцій людей, це гармонія сил, напрямів діяльності людей на досягнення певної мети;

– система засобів діяльності людей, інститутів, соціального контролю, соціальних ролей, системи цінностей, які забезпечують співжиття членів спільності, забезпечують порядок у суспільному житті (певна структура, тип зв'язків, властивість – атрибут певного об'єкта) [18].

Аналіз основних підходів щодо трактування поняття «соціальна організація» дозволив виявити певні відмінності, пов'язані з виділенням таких категорійних ознак, як притаманна їй соціальна структура, функції, цільове призначення, взаємодія між індивідами, система засобів діяльності.

Установи соціального спрямування – це заклади (цілодобові та денні стаціонари), що надають на безоплатній основі соціальні послуги на підтримку сім'ям, дітям та молоді, які лишилися в складних життєвих ситуаціях [17].

Установами соціального обслуговування незалежно від форм власності є:

- комплексні центри соціального обслуговування населення;
- територіальні центри соціальних служб для дітей та молоді;
- центри соціального обслуговування;
- соціально-реабілітаційні центри для неповнолітніх;
- центри допомоги дітям, які залишилися без піклування батьків;
- соціальні притулки для дітей і підлітків;
- центри психолого-педагогічної допомоги населенню;
- центри екстреної психологічної допомоги по телефону;
- центри (відділення) соціальної допомоги вдома;
- будинки нічного перебування;
- спеціалізовані будинки для самотніх, престарілих;
- стаціонарні установи соціального обслуговування (будинки-інтернати для престарілих та інвалідів, психоневрологічні інтернати, дитячі будинки-інтернати для розумово відсталих дітей, будинки-інтернати для дітей із фізичними вадами);
- геронтологічні центри;
- центри соціальної допомоги учасникам АТО та їх сім'ям; центри соціальної допомоги та реабілітації для переселенців із зони АТО.

В Україні здійснення значної частки видатків на соціальну сферу реалізується на основі бюджетного фінансування. Із відомих визначень поняття «бюджетне фінансування» найбільш прийнятним, на нашу думку, видається пропонуване ученими-економістами М. А. Коваленко, Ю. М. Сафоновим, В. Л. Чесноковим: «Фінансування бюджету – надходження та витрати у зв'язку із зміною обсягу боргу, а також зміною залишку готівкових коштів по бюджету, які використовуються для покриття різниці між доходами і видатками бюджету» [7].

Роль бюджетного фінансування визначається передусім тим, що є основним методом забезпечення прогресивних зрушень в економічній структурі. Система бюджетного фінансування вміщує в собі принципи, форми та методи надання бюджетних асигнувань суб'єктам господарювання.

Незалежно від джерел покриття фінансування здійснюється на основі таких принципів: плановості; цільового спрямування коштів; безповоротності та безвідплатності; ефективного використання коштів; оптимального поєднання власних, кредитних і бюджетних джерел; додержання режиму економії та здійснення постійного контролю за їхнім виконанням [19].

Нині використовуються такі форми бюджетного фінансування: кошторисне фінансування, державне фінансування інвестицій; позики з бюджету державним підприємствам; державні дотації [16, с.195].

Кошторисне фінансування – забезпечення державними грошовими коштами установ і організацій соціально-культурної сфери, оборони, органів державного управління. Установи соціального спрямування одержують кошти на своє утримання із бюджету на підставі фінансових документів – кошторисів. До бюджетної сфери належать соціально-культурні заклади й установи, фундаментальні дослідження, національна оборона, правоохоронна діяльність і органи безпеки, судова система й органи прокуратури України, утримання законодавчої та виконавчої влади держави [19].

Державне фінансування інвестицій. Фінансування капітальних вкладень із бюджету за умов ринку, на відміну від планової системи, має свої особливості: воно не є сталим, держава також втручається в процес фінансово-кредитного забезпечення капітальних вкладів державних підприємств. Залучаються також іноземні джерела інвестиційного фінансування як з боку іноземних держав, так і з боку міжнародних та приватних вітчизняних комерційних банків і кредитних установ [19].

Позики з бюджету державним підприємствам – це фінансова підтримка державних та інших підприємств, у яких понад 50% майна є державною власністю; здійснюється з бюджетних асигнувань, як правило, на поворотній основі під затверджені проекти використання коштів, які надаються як державна підтримка Міністерством фінансів на договірних засадах [19].

Державні дотації. Це форма бюджетного фінансування, яка застосовується при фінансуванні планово-збиткових підприємств, організацій і установ, які надають послуги або виробляють необхідні товари, витрати на виробництво яких перевищує ціну продажу [12, с.267].

Особливості використання бюджетних коштів в установі соціального спрямування покажемо на прикладі функціонування Коростишівської спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернату Житомирської обласної ради. Діяльність закладу забезпечується кошторисним фінансуванням, установленим Законом України «Про державний бюджет». Подаємо кошторисне фінансування школи-інтернату за 2013, 2014 роки.

Порівняльна таблиця показників кошторису на 2013, 2014 роки

Показники	2013 рік (грн)	2014 рік (грн)	Відхилення (+,-)
оплата праці КЕКВ-2111	3277861,00	3367710,00	89849,00
нарахування на оплату праці КЕКВ-2120	1103983,00	1113264,00	9281,00
використання товарів і послуг КЕКВ-2200	1653375,00	1724095,00	70720,00
оплата комунальних послуг та електроносіїв КЕКВ-2270	117945,00	204310,00	86365,00
дослідження і розробки, окремі заходи реалізації державних програм КЕКВ-2280	1970,00	6844,00	4874,00
соціальне забезпечення КЕКВ-2700	2180,00	1500,00	-680,00

*Джерело: фінансова звітність Коростишівської спеціалізованої загальноосвітньої школи-інтернату Житомирської обласної ради

Аналізуючи дані таблиці, зазначимо, що кошторис на 2014 р. у порівнянні з 2013 р. зріс. Найбільшу його частину складає оплата праці та нарахування на оплату праці, відхилення за цим показником не істотні; значно збільшено кошти на оплату комунальних послуг та електроносіїв, на дослідження і розробки, а також на окремі заходи реалізації державних програм; однак зменшено кошти на соціальне забезпечення.

Витрати на утримання закладу здійснюються також за рахунок благодійних надходжень, у грошовому та товарному еквіваленті, спеціального фонду шляхом надходжень від послуг, що надаються згідно із законодавством (кошти за макулатуру, металобрухт тощо).

Характеризуючи сучасні тенденції управління фінансовими ресурсами установ соціального спрямування, фахівці зазначають: «Основними проблемами фінансового забезпечення соціальної сфери є: недостатні обсяги бюджетних коштів для фінансування соціальної сфери, фінансування практично всіх

статей соціальних видатків у меншому обсязі, ніж потрібно для дієвої соціальної підтримки населення, та відсутність механізмів якості соціальних послуг, що надаються» [9, с.179]. Тому важливим є спосіб підтримки установ соціального спрямування на основі спільної участі у фінансуванні державної влади та органів місцевого самоврядування.

Проведемо аналіз використання фінансових ресурсів Житомирським міським центром соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді. Відповідно до Положення про Житомирський міський центр соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, діяльність установи фінансується за рахунок коштів міського бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством. У поточному році контрольний показник, наданий Міністерством фінансів України, становив 1020800,00 грн і значно не покривав потреб Центру, оскільки контрольний показник на його утримання по КЕКВ-091101 складає 2819172,00 грн. Тому виникла необхідність у додатковому фінансуванні з метою збереження посад фахівців, які працюють із категорійними сім'ями за місцем їх проживання. Державним контрольним показником не враховано коштів, необхідних для створення та забезпечення умов функціонування об'єктів соціального спрямування, зокрема центрів соціально-психологічної допомоги одиноким особам, соціальних гуртожитків, центрів соціально-психологічної допомоги дітям, центрів соціальної допомоги та реабілітації для переселенців із зони АТО тощо.

Отже, на основі аналізу управління фінансовими ресурсами вищезазначених установ соціальної сфери можемо констатувати, що їх фінансове забезпечення є недостатнім, тому необхідно спрямувати зусилля для пошуку та залучення, окрім головних форм фінансування, альтернативних джерел: коштів від надання платних послуг, спонсорської допомоги, благодійних внесків, добровільних пожертвувань юридичних і фізичних осіб, у тому числі іноземних, благодійних фондів й організацій та інших не заборонених законодавством джерел.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У роботі здійснено теоретичне узагальнення наукової проблеми, що полягає в теоретико-методологічному обґрунтуванні концептуальних аспектів управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування. За результатами проведеного дослідження науково-теоретичних доробок провідних вітчизняних і зарубіжних учених розглянуто дефініції «фінансові ресурси», «фінансові ресурси підприємств», «фінансові ресурси установи», «управління фінансовими ресурсами», «соціальна організація», «установа соціального спрямування». Аналіз і систематизація понятійно-категорійного апарату дозволили окреслити диференційні ознаки понять «фінансові ресурси», «фінансові ресурси підприємств» та сформулювати власні визначення.

На підставі конкретних прикладів використання фінансових ресурсів вищезазначеними установами соціального спрямування обґрунтовано основні проблеми фінансування та вказано альтернативні джерела фінансового забезпечення. Шляхи реалізації завдань управління фінансовими ресурсами соціальної сфери мають визначитися соціальною, фінансовою політикою держави, органів місцевого самоврядування.

Узагальнюючи все вищевикладене, можемо зробити висновок, що існує потреба в подальших дослідженнях із метою пошуків шляхів оптимального управління фінансовими ресурсами установи соціального спрямування.

Список використаних джерел.

1. Андрусак Н. О. Фінансові ресурси підприємств – основа формування фінансової бази регіону / Н. О. Андрусак // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – №9. – С. 130–134.
2. Василик О. Д. Державні фінанси України: Навч. посібник / О. Д. Василик, К. В. Павлюк. – К.: Вища школа, 2007. – 383 с.
3. Вахрин П. И. Финансы: Учебник для вузов / П. И. Вахрин, А. С. Нешиной. – М.: ИВЦ «Маркетинг», 2007. – 286 с.
4. Вінц Ю. О. Удосконалення управління фінансовими ресурсами підприємства / Ю. О. Вінц // Держава та регіони. – 2007. – 563 с.
5. Громова А. Є. Фінансові ресурси підприємств: теоретичні аспекти / А. Є. Громова // Економіка, фінанси, право. – 2015. – №3. – С.21 – 23.
6. Данилевська О. Є. Фінансові ресурси в системі економічних категорій / О. Є. Данилевська // Інноваційна економіка. – 2011. – №4. – С. 24 – 26.
7. Коваленко М. А. Фінансовий словник [Навчальний посібник] / М. А. Коваленко, Ю. М. Сафонов, В. Л. Чесноков; наук. ред. д-р економ. наук, проф. М. А. Коваленко. – Видання 5-те, переглянуте і доповнене. – Одеса: «ВМВ», 2011. – 479 с.
8. Левчаев П. А. Экономическая идентификация, законы функционирования категории «финансовые ресурсы» [Електронний ресурс] / П. А. Левчаев // Інтернет-видання. – 26 липня 2010 р. – Режим доступу : <http://www.finansy.ru>.
9. Мамонова Г. В. Моделювання пріоритетів фінансового забезпечення соціальної сфери / Г. В. Мамонова, І. Г. Канцур // Бізнес Інформ. – 2014. – №1. – С. 179 – 183.
10. Мельник О. М. Економічний зміст фінансових ресурсів підприємства / О. М. Мельник // Економічні науки. – 2010. – № 2 (52). – С. 350 – 354.
11. Паршина О. А. Стратегічне управління фінансовими ресурсами підприємства / О. А. Паршина // Економіка промисловості. – 2010. – № 3. – С. 188 – 193.

12. Поддєрьогін А. М. Фінанси підприємств: навчальний посібник / А. М. Поддєрьогін, М. Д. Білик, Л. Д. Буряк та ін. – К.: Вид-во КНЕУ, 2008. – 7-ме вид. (без змін). – 552 с.
13. Полозенко Д. В. Особливості механізму фінансування соціальних послуг в Україні / Д. В. Полозенко, Н. О. Квітко // Фінанси України. – 2010. – №4(173). – С. 45 – 52.
14. Степанов Ю. С. Понятие / Ю. С. Степанов // Большой энциклопедический словарь: Языкознание. – М, 1998. – 513 с.
15. Фінансова енциклопедія / О. П. Орлюк, Л. К. Воронова, І. Б. Заверуха та ін.; за заг. ред. О. П. Орлюк. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 472 с.
16. Шестова О. О. Джерела формування фінансових ресурсів підприємства в умовах ризикового ринкового середовища / О. О. Шестова // Вісник Сумського національного аграрного університету. – 2011. – №6/2 – С. 194 – 197.
17. Закон України « Про житловий фонд соціального призначення від 12. 01. 2006 р. №3334-IV [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://kodeksy.com.ua/pro_zhitloviy_fond_sotsial_nogo_priznachennya.htm
18. Войтович С. О. Соціальні інститути суспільства: рід, влада, власність [Електронний ресурс] / Войтович С. О. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/12980108/sotsiologiya/sotsialni_organizatsiyi
19. Основи бюджетного та кошторисного фінансування установ соціальної сфери [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.studfiles.ru/preview/4531441/>

References.

1. Andrusyak, N. O. (2009), “ Financial resources companies - basis of formation financial base of region ”, Formuvannya rynkovoї ekonomiky v Ukraini, vol. 9, pp. 130–134.
2. Vasy'ly'k, O. D. (2007), Derzhavni finansy Ukrainy [Ukraine state finances], Vyscha shkola, Kyiv, Ukraine.
3. Vaxry`n, P. Y` and Neshy`toj, A. S. (2007), Fy`nansy [Finance], IVC «Marketing», Moscow, Russia.
4. Vincz, Yu. O. (2007), “ Improving financial management of the company ”, Derzhava ta rehiony, vol. 1, pp. 563.
5. Gromova, A. Ye. (2015), “ Financial resources of companies: theoretical aspects ”, Ekonomika, finansy, pravo , vol. 3, pp. 21 – 23.
6. Dany'levs'ka, O. Ye. (2011), “ Financial resources in the system of economic categories ”, Innovatsijna ekonomika, vol. 4, pp. 24 – 26.
7. Kovalenko, M. A., Safonov, Yu. M. and Chesnokov, V. L. (2011), Finansovyj slovnyk [Financial Dictionary], 5rd ed, «VMV», Odesa, Ukraine.
8. Levchayev, P. A. (2010), “Economic identification, laws of functioning of the category of "financial resources”, available at: <http://www.finansy.ru> (Accessed 15 September 2015).
9. Mamonova, G. V. (2014), “ Modelling of priorities financial provision of the social sphere ”, Biznes Inform, vol. 1, pp. 179 – 183.
10. Mel'ny'k, O. M. (2010), “The economic content of financial resources of the enterprise”, Ekonomichni nauky, vol. 2 (52), pp. 350 – 354.
11. Parshy`na, O. A. (2010), “Strategic management of financial resources of the enterprise”, Ekonomika promyslovosti, vol. 3, pp. 188 – 193.
12. Podderyogin, A. M., Bily'k, M. D. and Buryak L. D. (2008), Finansy pidpriemstv [Finance of enterprises], KNEU, Kyiv, Ukraine.
13. Polozenko, D. V. and Kvitko, N. O. (2010), “Features of the mechanism of financing social services in Ukraine”, Finansy Ukrainy, vol. 4(173), pp. 45– 52.
14. Stepanov, Yu. S. (1998), “The notion”, Bol'shoj jenciklopedicheskij slovar' [Great Encyclopedic Dictionary: Linguistics], Jazykoznanie, Moscow, Russia.
15. O. P. Orlyuk, Voronova, L. K. and Zaveruxa I. B. (2008), Finansova entsyklopediia [Financial encyclopedia], Yurinkom Inter Kyiv, Ukraine.
16. Shestova, O. O. (2011), “ Sources of financial resources in terms of risk market environment”, Visnyk Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu, vol. 6/2, pp. 194 – 197.
17. Verkhovna Rada of Ukraine (2006), Law “ On Social Housing”, available at: http://kodeksy.com.ua/pro_zhitloviy (Accessed 15 September 2015).
18. Vojtovy'ch, S. O. (2015), “ Social institutions of society: family, power, property ”, available at: http://pidruchniki.com/12980108/sotsiologiya/sotsialni_organizatsiyi (Accessed 15 September 2015).
19. studfiles.ru (2015). “ Fundamentals of budget financing social institutions ”, available at: <http://www.studfiles.ru/preview/4531441> (Accessed 15 September 2015).

Стаття надійшла до редакції 28.09.2015 р.